

ПРОСТОРНИ АСПЕКТИ УТИЦАЈА ВЕТРОЕЛЕКТРАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Аутор: др Бошко Јосимовић

Издавач: Институт за архитектуру и урбанизам Србије, Београд, 2017.

У издању Института за архитектуру и урбанизам Србије, а уз финансијску подршку Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, крајем 2017. год. изашла је из штампе књига Просторни аспекти утицаја ветроелектрана на животну средину, аутора др Бошка Јосимовића. Књига је настала као резултат дванаестогодишњег научног и стручног рада аутора у области сагледавања аспекта утицаја ветроелектрана на животну средину.

Иако се најчешће говори и пише о позитивним утицајима коришћења ветроенергетике, постоје и негативни утицаји које ветроелектране могу имплицирати у простору и животnoj средини. С тим у вези, директна корелација између коришћења обновљивих извора енергије и заштите животне средине је неспорна, а ова књига управо је посвећена сагледавању једног специфичног аспекта наведене корелације, који је формулисан у наслову књиге.

Аутор подсећа на чињеницу да је последњих деценија свет суочен са прекомерном потрошњом фосилних горива,

што је довело до значајних поремећаја на планети који се манифестују климатским променама, смањењем заштитног слоја озонског омотача и деградацијом основних чинилаца животне средине. Научне и стручне заједнице широм света оглашавају се, дебатују, објављују резултате истраживања у вези са овим појавама. Наведене чињенице довеле су до тога да се све већа пажња у области енергетике посвећује развоју и коришћењу обновљивих извора енергије, тако да је данас евидентан брзорастући тренд повећања удела обновљивих извора енергије у укупној производњи енергије на глобалном нивоу. Ако се осврнемо само на европски континент, оваквом тренду доприноси и чињеница да је Европска унија донела и спроводи амбициозни план да се у периоду до 2020. год. удео обновљивих извора енергије у бруто финалној потрошњи повећа на 20%, односно на 27% до 2030. године. Тај план садржи низ мера којима би се подстакле приватне инвестиције у објекте за претварање обновљивих извора енергије у искористиву енергију.

Један од растућих видова обновљивих извора енергије је свакако ветроенергетика коју је могуће искористити за генерисање електричне енергије. Сектор искоришћавања енергије ветра постаје један од најбрже растућих сектора коришћења обновљивих извора енергије, који широм света бележи готово експоненцијални раст у последњим годинама.

Имајући у виду актуелност и експанзију примене енергије ветра у свету, у књизи Просторни аспекти утицаја ветроелектрана на животну средину аутор се бави овом темом, и то са посебним акцентом на просторне/територијалне аспекте утицаја (позитивних и негативних) ветроелектрана на квалитет животне средине, не улазећи, притом, превише у технолошке и економске аспекте њихове примене. То је област о којој се недовољно писало у прошлости и нема много научних и стручних радова који су на ову тему објављени у публикацијама међународног значаја. Жеља да се подстакне развој ветроенергетике, уз истицање само њених позитивних ефеката на животну средину (што није редак случај у научним и стручним публикацијама), према мишљењу аутора, не доприноси адекватном, објективном и целовитом сагледавању ове проблематике. Евидентна је намера аутора да у овој књизи

апострофира могуће негативне аспекте ветроенергетике, не желећи, притом, да негира све позитивне ефекте ветроенергетике на животну средину, већ напротив, да кроз сагледавање целовите слике, да позитиван допринос у превазилажењу проблема у животnoj средини, указивањем на неке значајне појаве и процесе које треба имати у виду приликом планирања и реализације пројекта ветроелектрана.

У првим поглављима књиге (поглавља 2-4), обрађују се теоријски аспекти утицаја ветроелектрана на животну средину, укључујући и историјски осврт на коришћење енергије ветра и приказ постојећих трендова у развоју ветроенергетике на глобалном, европском и националном нивоу. Посебна пажња у овом делу књиге посвећена је приказу могућности и примени инструмената за процену утицаја ветроелектрана на животну средину, са фокусом на сагледавање просторног аспекта могућих утицаја кроз израду Стратешке процене утицаја на животну средину. Управо Стратешку процену утицаја на животну средину аутор истиче као незаобилазан инструмент у планирању и просторној организацији ветроелектрана, са циљем остваривања превентивне заштите животне средине. Наиме, с обзиром на улогу и значај Стратешке процене утицаја на животну средину као инструмента за усмеравање планског процеса ка циљевима заштите животне средине, њена примена у планирању ветроелектрана намеће се као оптимално решење за превенцију могућих негативних ефеката ветроелектрана на елементе животне средине. Као додатни аргумент за овакву констатацију аутор истиче чињеницу да Стратешку процену утицаја на животну средину карактерише холистички приступ, у коме је могуће сагледати комплексне интеракције и корелације у простору у ком се планира реализација пројекта ветроелектране, односно анализирати просторне аспекте утицаја ветроелектрана на животну средину. Поред анализе могућности и значаја примене Стратешке процене утицаја на животну средину

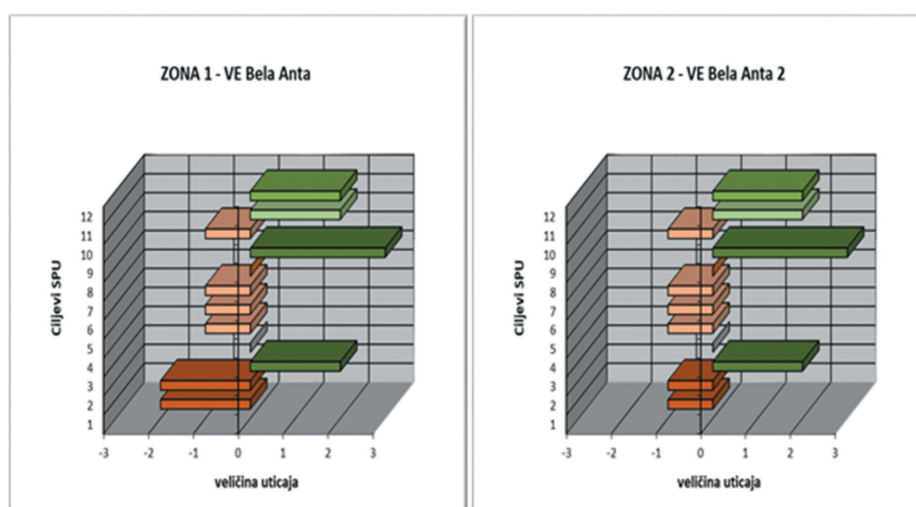
у превентивној заштити животне средине приликом планирања ветроелектрана, у књизи је посебна пажња посвећена могућем методолошком приступу у евалуацији планских пропозиција. У том контексту, посебно је истакнут значај примене семиквантитативног експертског метода за вишекритеријумску евалуацију планских решења, који у себи интегрише и тзв. парцијалне приступе у процени утицаја појединих елемената животне средине, а који се у случају планирања ветроелектрана могу базирати на одређеним симулационим софтверским моделима.

Пето поглавље представља апликативни део књиге, у ком се на конкретном примеру примењују теоријска сазнања и приказује методолошки приступ у одређивању стратешки значајних територијалних утицаја ветроелектрана на животну средину и елементе одрживог развоја.

У књизи су коришћена искуства аутора у процени утицаја више од десет ветроелектрана на животну средину у Србији и у Црној Гори, што је представљало добар узорак за идентификацију кључних проблема у: процени утицаја, коришћењу методологије, дефинисању одговарајућих концепцијских решења за смањење утицаја итд.

Књига Просторни аспекти утицаја ветроелектрана на животну средину има вишеструку вредност, како научну, тако и стручну, због чега јој се може доделити епитет друштвено значајне. Корисна је за бројне читаоце и кориснике. Поред конкретних научних, теоријских и практичних резултата који се у њој елаборирају, може бити изузетно корисна за инвеститоре у области ветроенергетике и за све оне који се интересују за ову проблематику, а који желе да стекну или прошире своја знања из ове области. Оваква констатација изнета је и у једној од рецензија написаних за ову књигу, а која је написана управо од стране аутора овог приказа.

др Мила Пуцар, научни саветник

Просторни аспекти утицаја ветроелектрана на животну средину, стр. 140, сл. 50. Графициони за приказ резултата процене утицаја

Oznaka (negativni)	Značaj uticaja	Oznaka (pozitivni)
N	Nacionalni	N
G	Gradski	G
L	Lokalni	L